

رېځخراوی فرياکهوتنی میلی

PAO

بلاوکراوهی مانگانهی رېځخراوی فرياکهوتنی میلی گرنګترین چالاکی و
دهستکهوته کان له مانگی ته مموزی

1. رېځخراوی فرياکهوتنی میلی "پهیمانامه ی به سره" ی له نه ته وه یه ګرته وه کان:
نه خشه ریګایه ک بو هاوبه شی نیشتمانی و نیوده ولته تی پیشکه ش کرد
2. خوشگوزهرانی دهروونی مافیکه نه ک خوشگوزهرانی زیده: پروژه یه کی نوی
که رامة تی په نابهرانی سوری له عیراق به هیتر ده کات
3. نهینه وا هه نګاویک به ره و هاوبه شییه ک دهنیت بو پاراستنی که له پوور و گونجان
له گه ل گورانی که شوه و
4. له پینجوینه وه بو زوبه یر: دهستیپشخه ری "ئاګداربه" له ریګه ی دیالوګ و
وهرزشه وه رووبه پرووی ماده هوشبه ره کان ده بیته وه
5. هاوبه شی نیشتمانی کاریګه ر: رېځخراوه ناحکومییه کانی عیراق که پیګه ی
راویژکاریان هه یه له نه ته وه یه ګرته وه کان له گه ل سه روکایه تی کو مار کو ده بڼه وه

منظمة النجدة الشعبية
PUBLIC AID ORGANIZATION
ريڤخراوى فرياكه وٽنى ميللى

منظمة النجدة الشعبية في الأمم المتحدة

Public Aid Organization

رؤية عراقية حول أهداف التنمية المستدامة

الهدف 17 والشراكات من أجل المياه والطاقة والمناخ في العراق

ريڤخراوى فرياكه وٽنى ميللى
پهيماننامه ي بهسره"ى له
نه ته وه يه گگرتو وه کان:
نه خشه ريڤگايه ک بو هاوبه شي
نيشتماني و نيوده وه له تي
پيشکesh کرد

له ميانى به شي ئاستى بالاى ئه نجومه نى ئابوورى و کومه لايه تي نه ته وه يه گگرتو وه کان (ECOSOC) و کوربه ندى سياسى ئاستى بالا بو گه شه پيدانى به رده وام (HLP) 2026، که له باره گاي نه ته وه يه گگرتو وه کان له نيويورک له 13-16ى ته مموزى 2026 به رپوه چوو، له ژير ته وه رى "کرده وه ي گوربانکاري، يه کسان، داهينه رانه و هه ماهه نگ بو جي به جيکردنى کارنامه ي 2030 بو... گه شه پيدانى به رده وام"، جه ختي له وه کرده وه که گه يشتن به ئامانجه کاني گه شه پيدانى به رده وام (SDGs) له عيراق پيوستى به گواستنه وه هه يه له قوناغى به لينه کانه وه بو قوناغى هاوبه شي کاريگه ر. به شداريکردنى ريڤخراوه که مان له کاتيکدا بوو که کوربه نده که سهرنجى خسته سهر پينج ئامانجي سهره کي: ئاوى پاک و پاکو خاوتنى، وزه ي پاک و گونجاو، پيشه سازى، داهيتان و ژيرخاني، شار و کومه لگا به رده وامه کان، و هاوبه شيکردن بو ئامانجه کان.

پهيماننامه ي بهسره وه ک چوارچيوه يه کي پراکتيکي

له وتاره کهيدا، ديدکي کرده ي بو بنياتناني هاوبه شيه کي نيشتماني و نيوده وه له تي خسته روو، له سهر بنه ماي "بنه ماکاني بهسره" که له پهيماننامه ي بهسره دا هاتوو، وه ک چوارچيوه يه ک بو به هيزکردنى هاوکاري نيوان ده وه له تي، کومه لگه ي مه ده ني و هاوبه شه نيوده وه له تيه کان. جه ختي له وه کرده وه که پايه ي يه که مي ئه م بنه مايانه دلنيا بوونه له به شداريکردنى دامه زراوه ي و به رده وامى ريڤخراوه کاني کومه لگه ي مه ده ني له په ره پيدانى سياست و پلان و راپورته نيشتمانيه کان، که ده يانکاته هاوبه شي راسته قينه له برياردان، نه ک ته نها به شداربوو له راپورتي کارييه بيده سه لاته کان يان دواکه وتوو ه کاند.

داواکاري روون بو برياردهران

ريڤخراوه که مان داواى دامه زراندى ميکانيزميکي هه ماهه نگی نيشتماني هه ميشه ي کرد که دامه زراوه کاني حکومه ت، نه ته وه يه گگرتو وه کان، که رتي تايه ت، زانکوکان، سهندیکاکان و ريڤخراوه کاني کومه لگه ي مه ده ني کوبکاته وه بو چاو ديڤيريکردنى به رنامه کاني ئاو، وزه، که شوه وه و ژيرخاني. هه روه ها داواى دابينکردنى زانيارى گشتي و نوي و پشتراستکراوه ي کرد سه باره ت به سهرچاوه کاني ئاو و وزه، ده رداني گازی ژهه راوى، بيا بانبوون و خه رجيه کاني گه شه پيدان، به مه ش ليڤرسينه وه به رزتر ده بيته وه و پلاندانان له سهر بنه ماي به لگه چالاک ده کات. سه باره ت به دابينکردنى بودجه، داواى په سه ندکردنى ميکانيزمي نه رم و نيان کرد که ريڤخراوه ناوخويه کان، به تايه تي ئه وانه ي که گه نجان سهرکردايه تي ده که ن، بتوانن پرژه کان له هوشيارى ژينگه ي، پاراستنى ئاو، وزه ي خوڤ و پشتگيريکردن بو کومه لگا کاني کاريگه ري گوراني که شوه وه جي به جى بکه ن. ريڤخراوه که مان له کوتايى به ياننامه کهيدا جه ختي له وه کردوو ته وه که کومه لگه ي مه ده ني عيراق هه ولى جيگرتنه وه ي داموده زگا کاني ده وه له تي نادات، به لکو داواى دانپيدانان ده کات وه ک هاوبه شيکي به رپرسيار و سهر به خو، تواناي گه يشتن به پيکه اته ناوخويه کان و ده ستنيشانکردنى پيداويستيه کان يان و به ره و پيشبردنى ليڤرسينه وه و دروستکردنى متمانه له نيوان هاوولاتيان و دامه زراوه کاند.

خۆشگوزهرانى دەرروونی مافیكه نه ك خۆشگوزهرانی زیده: پرۆژهیه کی نوێ کهرامهتی په نابهرانی سوری له عێراق به هیتر دهکات

له سه رهتای مانگی ته مموزدا، ریکخراوی فریاکهوتنی میلی ههولهکانی له سه ره هه ندیك چر دهکاتهوه که زۆرجار له وهلامدانهوهی مرۆیدا چاوپۆشی لیده کریت: مافی ته ندروستی دەرروونی و خۆشگوزهرانی کۆمه لایهتی. له چوارچێوهی "دهستپیشخه ری گشتگیر بو ئاو، ته ندروستی ژینگه، ته ندروستی دەرروونی، و خۆشگوزهرانی دەرروونی کۆمه لایهتی بو په نابهرانی سوری له عێراق".

ریکخراوه که مان رۆژی 7ی ته مووزی 2026 یه کهم دانیشتنی پرۆگرامی "خیزانه ئارامه کان" له کهمپی داره شه کران ئه نجامدا، به به شداری 10 ژن. ئهم دهستپیشخه رییه مافی ژنانی په نابهر بو شوینی سه لامهت به هیتر دهکات که کهرامهتیان بپارێزیت و تواناکیان بو بنیاتنانی یه کگرتووی خیزانی بهردهوام بهرز دهکاتهوه.

دانیشتنه که بریتی بوو له دانانی ریساکانی به شداریکردن بو پاراستنی تایبه تمهندی و سه لامهتی به شداربووان، ههروه ها گفتوگوکردن له سه ره چه مکی "خهونی خیزانی" وهک ئامرازیک بو به هیترکردنی ژنان بو پێناسه کردنه وهی داها تووی خویان و داها تووی خیزانه کیان. سی دانیشتنی پرۆگرامی "HART" ریکخرا، که مندالانی ته مه ن 6 بو 17 سالان چالاکییه کان له مه شقه کانی پشوو تا دانیشتنه کانی سه ره کردایه تی، وایکرد مندالان مافی یاریکردنیان وهک ئامرازیک بو فیروون و چاکبوونه وه و دروستکردنی متمانه به خو بوون و په یوه ندیکردن له گه ل کهسانی دیکه دا به کاربه یتن، دوور له ههر دووباره نمایشکردنه وهیه کی ئه زموونه ئازار به خشه کانی ئاواره بوون. ئهم چالاکیانه ره نگدانه وهی پابه ندبوونی ریکخراوه که به ریبازیکی مافه کانه وه له کاری مرۆیی، سه یرکردنی په نابهران نهک وهک وهرگری یارمه تییه کان، به لکو وهک تاکیک که مافی ته ندروستی دەرروونی و پاراستن و به شداریکردنیان ههیه. کاتیک فهزای ئه وه ده دریت به ژنان که خهون به خیزانه کیانه وه ببینن، کاتیکیش مافی یاریکردنی سه لامه تیان پیده دریت به مندالان، وهلامی مرۆیی له فریاگوزاری کاتیه وه دهگۆریت بو پابه ندبوونیکی راسته قینه به کهرامهتی مرۆقه وه.

نهينهوا ههنگاوێک بهرهو هاوبهشییه ک دهنیت بۆ پاراستنی کهلهپوور و گونجان لهگهڵ گۆرانی کهشوههوا

له مانگی تههموزدا، رێکخراوی فریاکهوتنی میلی دوو دهستپێشخهری تهواوکهری له پارێزگای نهينهوا دهستپێکرد: پاراستنی کهلهپوور و بنیاتانی هاوبهشی بهردهوام بۆ رووبهرووبوونهوهی گۆرانی کهشوههوا. ئهمهش جهخت لهوه دهکاتهوه که پاراستنی ناسنامهی کولتووری و گونجانی ژینگهیی دوو دیوی یهک دراوان له ههولهکانی گهشهپێدانا. له ههنگاوێکی ستراتیژیدا بۆ بهرهنگاربوونهوهی ئاستهنگهکانی گۆرانی کهشوههوا و بهرهوپێشبردنی گهشهسەندنی بهردهوام، یاداشتێکی لیکتیگه‌یشتن و هاوکاری لهگهڵ کۆمپانیای روکن ئه‌له‌عمیر وزه‌ی خۆر له رۆژی پێنجشهممه 23 ته‌مموزی 2026 له باره‌گای سه‌ره‌کی کۆمپانیاکه له نهينهوا واژۆکرد. ئامانجی رێککه‌وتنه‌که فراوانکردنی به‌کارهێنانی وزه‌ی خۆر و به‌هێزکردنی گه‌نجان و پالێشتیکردنی ده‌ستپێشخه‌رییه ژینگه‌یه‌کانی عێراقه. له مه‌راسیمی واژۆکردنه‌که‌دا به ئاماده‌بوونی به‌رپوه‌به‌رانی جێبه‌جێکاری هه‌ردوو لا، پابه‌ندبوونی هاوبه‌شیان بۆ پێشخستنی چاره‌سه‌ری به‌ردهوام و په‌ره‌پێدانی توانا‌کانی گه‌نجان دووپات‌کرده‌وه. یاداشتی لیکتیگه‌یشتنه‌که له‌سه‌ر سێ پایه‌ی سه‌ره‌کی دامه‌زراوه: به‌هێزکردنی گه‌نجان و بنیاتانی توانا‌کانیان له رێگه‌ی به‌رنامه‌کانی راهێنان له وزه‌ی نوێبووه‌وه بۆ ئاماده‌کردنی هێزێکی کار که توانای سه‌رکردایه‌تیکردنی گواستنه‌وه بۆ ئابوورییه‌کی سه‌وزی هه‌بێت؛ به‌هێزکردنی هاوبه‌شی له‌گه‌ڵ که‌رتی تایبه‌ت بۆ پشتگیریکردن له پرۆژه‌کانی وزه‌ی به‌دیل؛ و پشتگیریکردن له ده‌ستپێشخه‌رییه ژینگه‌یه‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای کۆمه‌لگا به ئامانجی پێشخستنی کلتوری به‌رده‌وامی و که‌م‌کردنه‌وه‌ی ده‌ردانی کاربۆن.

له پێش‌هاتێکی هاوته‌ریبدا، رێکخراوی فریاکه‌وتنی میلی، له باره‌گاکه‌ی له شاری هه‌ولێر میوانداری پرۆفیسۆر د. یاسمین عه‌بدولکه‌ریم عه‌لی راگری کۆلیژی شوێنه‌وار له زانکۆی موس‌ل کرد، کۆبوونه‌وه‌که که بریتی بوو له به‌شی به‌رنامه‌کانی رێکخراوه‌که و پ‌س‌پۆرێکی به‌ریتانی تایبه‌تمه‌ند له بواری که‌له‌پوور، تیشک خرایه‌ سه‌ر هه‌ماهه‌نگی هه‌وله‌کان بۆ پاراستنی شوێنه‌وار و رۆشن‌بیرییه‌کان که‌له‌پوور له نهينه‌وا، و په‌ره‌پێدانی ده‌ستپێشخه‌ری تایبه‌تمه‌ند بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی به‌رپوه‌بردنی که‌له‌پوور له رێگه‌ی ئالوگۆری شاره‌زایی و هاوکاری دامه‌زراوه‌یه‌وه.

له نێوان هاوبه‌شییه‌ک که پێشبینی داها‌توویه‌کی به‌رده‌وام‌تر ده‌کات، له‌گه‌ڵ کۆبوونه‌وه‌یه‌ک که یاده‌وه‌ری رابردوو ده‌پارێزێت، رێکخراوی فریاکه‌وتنی میلی له نهينه‌وا رێبازێکی هه‌مه‌لایه‌نه ده‌خاته‌ روو: هێچ گه‌شه‌سەندنیکی راسته‌قینه به‌بێ پاراستنی ناسنامه، و هێچ داها‌توویه‌کی به‌رده‌وام به‌بێ هه‌ساره‌یه‌کی گونجاو بۆ ژیان.

هاوبهشی نیشتمانی کاریگر: ریکخراوه ناحکومییه کانی عیراق که پیگهی راویژکاریان ههیه له نهتهوه یه کگرتوووه کان له گه‌ل سهرۆکایه‌تی کۆمار کۆده‌بنه‌وه

له هه‌نگاوێک به‌ره‌و پته‌وکردنی هه‌ماهه‌نگی له نیوان داموده‌زگا‌کانی ده‌وله‌ت و کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی، ریکخراوی فریاکه‌وته‌نی میلی رۆژی دووشه‌ممه ٢٧ی ته‌مموزی ٢٠٢٦، وه‌ک به‌شیک له گروپی کاری ریکخراوه ناحکومییه‌کانی عیراق که پیگهی راویژکاریان له‌گه‌ل ئه‌نجومه‌نی ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی نه‌ته‌وه یه‌کگرتوووه‌کان (ECOSOC) دا هه‌یه، به‌شداری کرد. کۆبوونه‌وه‌که به‌ میوانداری سهرۆکایه‌تی کۆمار له کۆشکی ئاشتی له به‌غدا به‌ سهرپهرشتی نزار ئامیدی سهرۆک کۆمار به‌رپۆه‌چوو.

له کۆبوونه‌وه‌که‌دا شایه‌ت‌حالی ئاماده‌بوونی به‌رچاوی گروپی کاری ریکخراوه‌کان بوو که پیگهی راویژکاریان هه‌بوو، و گفتوگۆکان له‌سهر رۆلی سهره‌کی ریکخراوه ناحکومییه‌کان وه‌ک هاوبه‌شی بنه‌رته‌ی له رێگای گه‌شه‌پێدانی به‌رده‌وام و چاکسازی نیشتمانی‌دا بوو.

په‌یام و نه‌خشه‌رێگای هاوبه‌ش

هه‌وله‌کانی به‌شداریبووان به‌ پێشکه‌شکردنی په‌یامێکی هاوبه‌ش بۆ سهرۆک کۆمار گه‌یشه‌ لوتکه، که دیدگا و نه‌خشه‌رێگای گشتگیر بۆ به‌هێزکردنی هاوبه‌شی راسته‌قینه‌ی نیوان که‌رتی حکومه‌ت و کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی خسته‌روو. ئه‌م هاوبه‌شیه‌ ئامانجی چه‌سپاندنی بناغه‌کانی ده‌وله‌تیکه که له‌سهر بنه‌مای دامه‌زراوه‌کان و سهروه‌ری یاسا دامه‌زراوه، پشتیوانی له‌ پرۆسه‌ی دیموکراسی و به‌هێزکردنی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و یه‌کخستنی هه‌وله‌کان بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی گه‌شه‌پێدانی به‌رده‌وام. ئه‌م به‌شدارییه‌ ره‌نگدانه‌وه‌ی پابه‌ندبوونی به‌رده‌وامی ریکخراوی فریاگوزاری جه‌ماوه‌رییه‌ بۆ به‌جێگه‌یانندی رۆلی نیشتمانی و مرۆپی خۆی، و کارکردن شانه‌شانی ئۆرگانه‌ فهرمییه‌کان و سیسته‌می نیوده‌وله‌تی، بۆ پشتیوانیکردن له‌ پرسه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی عیراق و چه‌سپاندنی کولتوری گفتوگۆ و بنیاتنانی ئاشتی وه‌ک دوو پایه‌ی ده‌وله‌تیکه‌ی دیموکراسی سه‌قامگیر.

له پېنجوینه وه بۆ زوبهیر: دهستپېشخهري "ئاگداربه" له رېگه ی

دیالوگ و وهرزشه وه رووبهرووی ماده هوشبهره کان دهیته وه

سالنیکه ریکخراوی فریاکه وتی میللیبه رده وام بووه له ههوله کانی بۆ بهرهنکاربوونه وهی ماده هوشبهره کان و هوشیارکردنه وهی کومه لگا له مهترسییه کانی. ئەم دهستپېشخهريه له سالی ۲۰۲۶ دا بابهتیکي گشتگیری گرتبهه: "ئاگداربه". ئەم رېبازه چالاککردنی پلاتفۆرمی هوشیاری دیجیتالی، هاوکاری فره لایه نه په یوه ندیداره کان له گه ل گه ناجانی کارکردن بۆ بهرهنکاربوونه وهی ماده هوشبهره کان، و چالاکیه مهیدانییه کان تیکه ل دهکات، وهک له پاریزگاگانی بهسره و سلیمانی له مانگی ته مموزدا ده رکهوت.

نووسینگه ی سلیمانی ریکخراوه که مان به هاوکاری تۆری مروی بۆ تهندروستی و کرده وهی مروی و پرۆگرامی "شاری فیربوونی پېنجوین"، وۆرک شۆپ و میزگردیکي تایبه تمه ندیان له پېنجوین سازکرد. له چالاکیه که دا نوینه رانی سه رکرده ئاینیه کان، هیزه کانی ئاسایشی ناوخۆ، کهرتی تهندروستی، کهرتی پهروه رده، و پسپۆرانی یاسای کۆکرده وه بۆ گفتوگو کردن له سه ر ئاستهنگه کانی په یوه ست به دیارده ی ماده هوشبهره کان و رینگاگانی بهرزکردنه وهی هه ماههنگی نیوان لایه نه په یوه ندیداره کان بۆ سنووردارکردنی بلاو بوونه وهی، له رېگه ی رېبازیکه وه که له سه ر بنه مای گفتوگو ی دامه زراوه یی فره کهرتی دامه زراوه.

له بهسره، ریکخراوه که مان به هاوکاری دهزگای وهرزشی ئه لعه تار، چالاکی "وه رزش به یی ماده ی هوشبهر" ی ئه نجامدا. به شداربووان بریتی بوون له نوینه رانی به رپوه به رایه تی کۆنترۆلکردنی ماده هوشبهره کان و ماده دهروونییه کان، فه رمانگه ی بهسره له دهسته ی مافی مروف، ئه نجومه نی پاریزگای بهسره، زانکۆی تهکنیکی باشوور، و بهشی تهندروستی، له گه ل تیمه خۆبه خشه کان و گروپیکي هه لبرێدرایوی وهرزشوانان و گه نجان. چالاکیه که به دانیشتنیکي گفتوگو دهستپیکرد که تیایدا نوینه ری به رپوه به رایه تی کۆنترۆلکردنی ماده هوشبهره کان مهترسییه تهندروستی و کومه لایه تی و یاساییه کانی ئالوده بوون روونکرده وه، ئه زموونه کانی ژیا نی راسته قینه ی پیشاندا بۆ هوشیارکردنه وهی گه نجان.

له میزیکي دیالوگه وه له پېنجوینه وه بۆ گۆره پانیکی یاری زوبهیر، چالاکیه کانی "ئاگداربه" جهخت له وه ده که نه وه که رووبهروو بوونه وهی ماده هوشبهره کان ته نها پرسیکي ئه منی یان تهندروستی نییه، به لکو پرسیکي مافی مروفه که دهست ده خاته سه ر مافی هه ر گه نج و ژنیک بۆ ژینگه یه کی سه لامهت و زانیاری تهواو و فهزای بۆ بنیاتنانی داها توویه کی دوور له ئالوده بوون.